

МУНИЦИПАЛЬНОЕ БЮДЖЕТНОЕ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ
«ХОВУ-АКСЫНСКАЯ СРЕДНЯЯ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ШКОЛА»

«РАССМОТРЕНО»

Заседанием
педагогического
совета
Протокол №1
от «31» августа 2023 г.

«СОГЛАСОВАНО»

Зам. дир. по УВР:
 /Ланзы А.Н./
от «31» августа 2023 г.

«УТВЕРЖДАЮ»

Директор школы:
 /Докан-оол К.Ф./
Приказ №132/а
от «31» августа 2023 г.

Рабочая программа

с календарно-тематическим планированием
по внеурочной деятельности «Номнуң өннүктери»
для 3-ых классов на 2023-2024 учебный год

Составители: учителя начальных классов

Ооржак Маргарита Бидинеевна

Данзын-Хоо Римма Думен-Баировна

Ховалыг Саида Караоловна

Ойдуп-оол Айлан Анатольевна

2023 год

Тайылбыр бижик

«Номнуң өңнүктери» деп класстан дашкаар ажылчын программа чаа федералдыг стандарттарнын негелдезинге болгаш Тыва республиканын ниити болгаш профессионал ооредилге яамызынын чанында ооредилге-методиктиг човулелдин бадылааны Э.Д. Ондарнын 3 класстарга (Кызыл 2000 чыл) тургусканы эге школанын номчулга программазынга дууштур тургускан.

программаның кол сорулгалары, ниити характеристиказы

«Номнуң өңнүктери» деп класстан дашкаар номчулгага ооредиринин кол сорулгазы – торээн дылынга медеделдиг, шын база аянныг номчуп билир кылдыр чанчыктырарда, тыва дылында бижиттинген ооредилге, эртем-нептеренгей база чечен чогаал созуглелдеринин утказын шингээдип, угаап бодаар чанчылдарын оттуруп сайзыратпышаан, бот-номчулга дуржулгазынга даянып, номчукчу болур бурун эргезин хевирлээр.

Ук сорулганы боттандыралы-биле дараазында айтырыгларны шиитпирлээр:

- торээн дылынга чугаа ажыл-чорудулгазынын бугу хевирлерин (дыннаары, номчууру, чугаалаары, бижири) сайзыратпышаан, оске кижилер-биле харылзаа тудуп билир кылдыр чанчыктырар;
- тыва чечен состу эстетиктиг шингээдип алырынга белеткеп, торээн дылынга номчуттунар сонuurгалын оттуруп сайзырадыр;
- тыва чечен чогаалдын созуглелдери-биле ажылдап билир кылдыр чепсеглээр сорулгалыг эге практиктиг билиглерни бээр;
- чангыс ол-ла темага бижиттинген тыва болгаш оске чоннарнын чогаалдарын деннеп, домей болгаш ылгалдыг чуулдерин тодарадып билир кылдыр чанчыктырар;
- уругларнын номчаан чогаалдарынга даянып, оларнын мозу-будужун хевирлеп тура, эки – багай, буянын – бак деп чуулдер дугайында билиглерин сайзырадыр, торээн чону база оске аймак кижилер чурттап турар чурту дээш чоргааралын оттуруп, Тыва болгаш Россия чоннарынын культура

база чечен чогаалын хундулеп билир кылдыр кижизитпишаан, оореникчинин мозу-эстетиктиг дуржулгазын байыдар.

«Литературлуг номчулга» деп эртемнин ооредилге планында туружу

3 класстарга «Номнуң өңнүктери» деп программаны ооредири-биле неделяда 1 шакты берип турар, бир ооредилге чылында – 34 шак.

Шактарнын кызырылган уржуундан ооренип эртер номчулганын тематикаларынга бердинген шактарнын база класстан дашкаар номчулганын шактары кызырылган.

Бот-тускайлан (личностуг) хевирлеттинген турар билиглери:

- ооредилгенин чедишкинниг болурунун чылдагаанын тып билири
- бодунун ажылын туннеп, унелеп билири
- бодунун торээн чуртунга болгаш чонунга оон амыдырал-чуртталгазынын хамаарылгазын шингээдип алып
- оске чоннарнын ниити мозу-шынарынын, моральдыг нормаларынын талаларын билип алыры
- бодунун-даа, оске чоннун кижилеринин-даа кылган чуулдерини эки, багай талаларынын уг-шиин тып билири
- моральдыг болгаш этиктиг негелделерге дууштур аажы-чанын таарыштырып, эде тургустунуп билири
- оске кижилернин сеткил-хоонун улежип, сагыш човаачал болуру
- уран-чечен культура-биле таныжып тура, чараш овур-хевирни эскерип коруп, шилип билири, ол овур-хевирге домейлежип кижизиттинери
- ооредилге, эртем-билигже чуткулдуу

3 класстарның өөреникчилериниң билииниң предметтиг хевирлеттинген турары:

-Ыткыр, сымыранып, иштинде сөзүглелди бодунуң билип алып шаа-биле дүрген номчууру.

-Сөзүглелдин хевирлерин литературлуг негелделерге дүүштүр (шын адалга, бижик демдектерин, логиктиг ударениени сагып) номчууру.

-Сөзүглелдин адынга болгаш бердинген чуруктарынга даянып, ооң утказын баш удур даап бодаары.

-Номчаан чүүлүнүн кол сөстөринге даянып, утказын бодунуң сөзү-биле дамчыдып билири.

-Болуушкуннарның болуп турар аайы-биле дес-дараалашкаан сагып чугаалаары.

-Сөзүглелди кезектерге утказының аайы-биле чарып, башкының дузазы-биле бөдүүн болгаш нарын план тургузуп, кезек бүрүзүнге база бүдүн сөзүглелге хамаарышкан айтырыгларны тургузуп билири.

- Номчаан чүүлүн долузу-биле, кысказы-биле, шилилгелиг, диалогтарны медээ домактары-биле солуп, чүвөлөрнүн омур-хевирин деңнеп, чугаалап билири.

-Номчуур номунуң титулдуг арынын, аннотациязын, эге база түңнел сөзүңге даяныры.

-Хереглээн номун алфавиттиг каталогтан тып, библиотекада бар номнарны ажыглап өөренири.

-Справочниктер, энциклопедиялар, уругларга хамаарышкан журналдарны ажыглап билири база кыска аннотацияларны сүмелээн номнарга тургузары.

- Номчаан материалында кол маадырларның мөзү-шынарларын кижиниң алдынар ужурлуг дүрүмнери-биле деңнээри.

Өөреникчилерге хевирлеттинер аргалары:

- Библиотека болгаш Интернет дузазы-биле херек билиглерни тып, ажыглап билири;

- аас болгаш бижимел чугааны шын болгаш медреселдиги-биле тургузуп билири;

- болуушкуннарны логиктиг (бодамчалыг) сайгарылгага даянып дамчыдып билири;

- алган медээлерни сайгарып, критикалап билири;

В) Өөреникчилериниң бот-боттарының аразында харылзажырынга хамаарыштыр

хевирлеттинген турар билиглери (коммуникативтиг):

- аас чугаага диологту ажыглап билири;
- аңгы-аңгы бодалдарны өөренип, сайгарып билири болгаш чаңгыс аай түңнелге келиринге өөредири;
- бот туружун болгаш бодалын быжыглап чаңчыгары;
- билдинмес чүвелеринге айтырыгларны салып билири;
- коммуникативтиг сорулгаларны шиитпирлээринге дылдың аргаларын чедимчелиг ажыглаары;
- бөлүккө ажылдап өөренири; бодунун бодалындан аңгыда эжиниң узел-бодалын база дыңнап, үнелеп билири; туннел үндүрерде бодунун бодалын тайылбырлап билири болгаш эш-өөрүнүн узел-бодалы- биле деңнештирип билири;

Өөреникчилерниң харылзажырынга хамаарыштыр билиглериниң хевирлеттинери:

- коммуникативтиг сорулгаларны дыңнакчыга тода, дорт, дес-дараалашкаа- биле медээни, билигни чедирери;
- удур-дедир хыналда үезинде бот-боттарынга дузаны үезинде чедирип билири болгаш коммуникативтиг сорулгаларны шиитпирлээринге дылдың аргаларын чедимчелиг ажыглаары;
- бөлүк-биле ажыл үезинде чогуур айтырыгларны салып билири.

Программаның утказы

«Номнун өңнүктери» деп кичээлден дашкаар ажыл-чорудулгага планнаттылган программа 34 шакка планнаттылган. Программа 3 класстын өөреникчилеринин назы-харынга дууштур тургустунган. Неделяда 1 шак. Программа ниитизи-биле ургуларның ниити кругозорун, культуразын бедидип, дыл-домаан сайзыратпышаан, колдуунда янзы-бүрү оюннар хевиринге эртер.

Календарь—тематиктиг планнаашкын

№	Кичээлдин темазы	Шагы	Хуну	
			план	факт
1-3	Улустун аас чогаалынын биче хевирлери Тывызыктар Улегер домактар Оюн үдээн чугаалар.Салаалар-биле ойнаар оюннар.Узун-тыныш.	3		
4	Н.Носов. Бодалга бодааным	1		
5	Ю. Кюнзегеш. Шартылаа биле кымыскаяк.	1		
6	О. Сувакпит. Арзылаң биле Пар.	1		
7	К-Э. Кудажы Мыйыт.	1		
8	М.Пришвин. Алдын шынаа.С.Комбу.	1		
9	С.Сүрүң-оол Хек.	1		
10	Б.Ховеңмей. Кыш.М.Кенин-Лопсан. Кыштың шүлүкчүзү.	1		
11	Л.Толстой. Ак кодан.	1		
12	Ч.Кара-Күске. Хүрээлелди камгаланар!	1		
13	О. Сувакпит. Эмнеп алган.	1		
14	С.Пюрбю. Сагынгыр күске.	1		
15	С.Маршак. Угаанныг күскежик.	1		

16	С.Пюрбю. Оптуг Чыккылаа.	1		
17	Т.Кызыл-оол. Багай чаңчыл.	1		
18	А.Барто «Ийи алышкы»	1		
19	С.Тока «Ававыс чокта»	1		
20	Э.Кечил-оол «Ава созун дыннаваска»	1		
21	Чыраа кулун. Тыва улустун толу	1		
22	Хараган бажында дук. Тыва улустун толу	1		
23	К.Ондар «Мени таныыр»	1		
24	О.Саган-оол «Оол биле кушкаш»	1		
25	Тоогу чугаа. Дуза дилээн адыг	1		
26	Ч. Кара-Куске «Чунгу»	1		
27	А.Шоюн «Таныжылга»	1		
28	Ч.Кара-Куске «Алышкылар»	1		
29	Л.Толстой «Ошку биле Бору»	1		
30	Кхмер тоол. Ыят чок крокодил	1		
31	К-Э.Кудажы «Танды кежи»	1		
32	Л.Чадамба.Каас уе.	1		
33	Бистин толевилеливис. Мээн ынак чогаалчым	1		
34	Чогаалчылар дугайында медээлер	1		

